

1169 3. Beh. af Lovf. om Forandr. i og Tillæg til Lov om Gaandværks- og Fabrikdrift m. M. 1170

Grad ind i Næringsforholdene, der ligge under Indenrigsministeren, at det er meget uheldigt, at det skal høre under Justitsministeren.

Brasch: Da jeg ikke var tilstede ved denne Sags 2den Behandling, maa det maaske være mig tilladt at udtale mig over det Spørgsmaal, der her væsentlig foreligger, nemlig om Afstæfelsen af Krammarkeberne, idet jeg maa gjøre en Undskyldning for, om jeg ved denne Leilighed skulde komme til at sige Noget, der allerede tidligere er sagt. Jeg skal nærmest henvende mig til den ærede sidste Taler og sige, at det ganske vist er en vigtig Opfattelse, naar han tror at kunne drage en Parallell mellem Kjøbstædernes Utraa med Hensyn til Jernbanerne og beres Utraa med Hensyn til Krammarkeberne. Det ærede Medlem har Ret, naar han siger, at en Jernbanelinie i Reglen er ufordelagtig for de mindre Kjøbstæder; men hvorledes han deraf kan udlede, at Krammarkeberne ere til Fordel for de mindre Byer, er mig uforstaaeligt. Efter min Overbevisning ere disse Krammarkeber en Overlevering fra en Tid, da Forholdene vare ganske anderledes end nu, og naar man fastholder dem enkelte Steder, og nogle Kommuner have anset det for rigtigst fremdeles at bevare dem, saa er det, fordi det er vanskeligt at bryde med Traditionen og de tilvante Tilstande, om hvilke man tænker sig, at der dog ved somme Leiligheder muligvis kunde komme Fordele ud af dem. Men Erfaringen lærer atter og atter, at der aldeles ingen Fordele er ved Krammarkeber, og at Tanken om Fordel af dem er Illusion. Det er ogsaa udtalt i Kjøbstadkommissionens Betænkning paa en saadan Maade, at det efter min Mening er aldeles overbevisende. Maaske maa jeg oplæse det, der siges: „De Varer, der bringes til Forhandling paa disse Markeder, maa kunne afsættes til meget lave Priser, og, naar da tillige Reiseudgifter og Udgifterne under Opholdet paa Stedet i Markedsdagene først skulle udredes af det Beløb, der indkommer ved Salget af en større eller mindre Del af de udstillede Varer, saa maa disse nødvendigvis være af det simpleste Materiale og bragte i Stand gennem den hurtigste og billigste Bearbejdelse, naar det overhovedet skal kunne svare Regning, og i mange Tilfælde maa det aabenbart medføre Tab, der kun slet opveies ved, at man, som det hedder, faar „en samlet Skilling“. Nei, man kan virkelig sige ved denne Leilighed, som Oltapperen sagde: „Seg taber vel paa de enkelte Plaster, men det er Mængden, som skal gjøre det.“ Seg tror, at de, der tale for Krammarke-

berne, og navnlig den ærede sidste Taler, gjøre det, fordi de ikke vet ere paa det Rene med, om Markederne fremdeles ville give Afgang til fri Afsetning for Produkter af Husflid; men i saa Henseende mener jeg, at Markederne i Byerne, ikke Krammarkeberne, som bortfaldt, men Kreaturmarkederne fremdeles ville give god Leilighed til at afsætte disse Varer; det kan paa ingen Maade være afflaaret, selv naar Markederne indskrænkes saaledes. — Naar der af et æret Medlem (Gasle) er argumenteret fra Kjøbstædernes Udtalelser ved denne Leilighed, saa er det ganske rigtig, hvad den ærede Minister udtalte, at Mange ytrede sig tvivlende, og det var den langt overveiende Del, der udtalte sig paa denne Maade; de have ikke vidst, om de burde tilraade eller fraraade Markederne. Det er min Overbevisning, at de, der tale for Krammarkebernes Bibeholdelse, tale for Bevarelsen af en Institution, der ikke er tjenlig for Kjøbstæderne. De give Anledning og nære Lyften til visse Nydelser, som man aabenbart ikke i det Almindeliges Interesse kan sætte Pris paa at give større Udbredelse, end de allerede have. Derfor tror jeg, at vi her, som se det Gæle fra et mere prøvende og overfluenende Standpunkt, ere berettigede til at fastholde den Mening, at Markederne, der ere fremstaaede under Forhold, der vare høist forskellige fra de nuværende, og som ere en Overlevering fra en Tid, da Forholdene vare temmelig primitive, ere en Institution, som man ikke kan ønske at bibeholde. Jeg maa derfor tillade mig meget at tilraade, at man fastholder Paragrafen, som den nu forefindes i Lovforslaget.

Griffen: Ja, jeg tvivler ikke om, at det er min Skyld, naar det ærede Medlem ikke har kunnet finde Rede i, hvorledes jeg kunde bringe Jernbaneanlæg i Forbindelse med denne Sag, og jeg skal derfor klare det derhen, at, jo mere disse Færdselsmidler udvikles, desto mere drages Handelen bort fra de mindre Byer. Jeg tror ikke, at det ærede Medlem kan benægte, at mange mindre Kjøbstæder tabe ved, at de nye Kommunikationsmidler udvikles. De Allerfleste have Lykt til at drage til større Byer, naar Afgangen dertil bliver let, og derved borttages Handelen fra de mindre Byer; dette kan og bør nu vissest ikke forhindres ved at lægge Jernbanerne ad andre Veie, men man maa til Gjengjæld give dem Leilighed til at afsætte nogle af de Varer, som de nødvendigvis til sine Tider maa fabrikere for egen Regning. Jeg tror, at der er Mening i disse Bemærkninger. — Hvad angaar de Erklæringer,